

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANİ ÖYKÜLERİ"

James Watt
1736 - 1819
Yazar ve Çizer:
Bilgin Ersözlü

Yıl 1745, İskoçya'nın batısında, Greenock liman kenti. Watt ailesi sabah kahvaltısına hazırlanmaktadır...

Güzel bir kahvaltı onları beklemektedir. Ancak küçük James Watt'ın aklı, kaynayan sudan çıkan buharın çaydanlığın kapağını nasıl hareket ettirdiğine takılmıştır...

James Watt'ın babası gemi yapımı işiyle uğraşan bir işadamdır. Sık sık yaptıkları gibi, o gün de birlikte tersaneye giderler.

Küçük Watt, gemi üretiminde yararlanılan araçlara, kullanılan ölçüm aletlerine ve makinelere yoğun bir ilgi duyar.

Watt, iyi eğitilmiş bir kadın olan annesinden matematik, felsefe ve dil dersleri alır. Babasının iş yerinde geçirdiği zamanlarda da edindiği bu bilgilerin nasıl işe yarayabileceği konusunda paha biçilmez deneyimler kazanır. Ne yazık ki babasının işleri bir süre sonra bozulur ve James Watt, hem kendine hem de maddi sıkıntıya düşen ailesine bakabilmek için, genç yaşta iş hayatına atılmak zorunda kalır. Neyse ki o güne kadar öğrendikleri, ona ilgi duyduğu alanlarda çalışma olanağı verecektir.

James Watt, birkaç yıl içinde Glasgow Üniversitesi'nde bilimsel araç gereç üretimi ve onarımı yapan bir atölye işletmeye başlar. İşini çok iyi yapmaktadır.

Bay Watt, bu aletin dilinden bir tek siz anlıyorsunuz. Dün yine su koyuverdi. Rica etsem, bir bakabilir misiniz acaba?

Rica ne demek efendim! Haftaya uğrayın, tıkar tıkar çalışır halde teslim alırsınız.

Aal Benim de mp3 çalarım bozulmuştu, ona da bir baksa ya!

Çok komiksin Simit!

Günlerden bir gün, Watt'ın atölyesine daha önce hiç görmediği bir makine getirilir.

Bu da ne böyle?

Eh, bir bakalım, neymiş...

Bir "Newcomen makinesi" bayım. "Bunu, olsa olsa James Watt onarır." dediler...

Newcomen makinesi de neyin nesii?

Newcomen adlı bir mühendisin yıllar önce geliştirdiği bir buharlı makine.

James Watt, getirilen buhar makinesini onarmayı başarır. Ancak onarım sırasında buhar makinelerinin pek çok eksikliği olduğunu fark eder. Bu eksiklikleri gidermek ve daha verimli bir makine üretebilmek için çalışmaya başlar.

Makine çalışıyor ama bu yetersiz buhar gücünü elde etmek için bile çok fazla kömür tüketiyor... Bunun mutlaka bir çözümü olmalı.

İyi de, ne işe yarıyor bu buhar makineleri?

O dönemde genellikle maden ocaklarında biriken suyun dışarı pompalanmasında kullanılıyorlardı Simit'çiğim.

Bay Watt, bu işi başaracağınıza inanıyorum. Ortaklığımı kabul ederseniz, size her türlü desteği sağlamaya hazırım.

Anlaştık bayım.

Hadi hayırlı olsun. Bu ortaklığı bir akşam yemeğiyle kutlamalıyız bence!

Artık sana diyecek söz bulmakta zorlanıyorum Simit.

Araştırmaları için gerekli maddi güce kavuşan Watt, çalışmalarına dört elle sarılır. Soruna yenilikçi bir bakış açısıyla yaklaşır ve 1769 yılından itibaren üzerinde çalıştığı makinesini 1781 yılında üretmeyi başarır. Bu makine, önceki örneklerle göre o kadar güçlü ve verimlidir ki, akıl almaz bir talep görür.

Tebrikler Bay Watt. İnanıyorum ki bu makine, dünyada çok şeyi değiştirecek...

Bir makine neyi değiştirebilir ki?

Sabret Simit'çiğim. Yazıyor bak.

İşadamı haklıydı. James Watt buhar gücü kullanarak, bir pistonun ileri geri hareketini, bir tekerleğin dönme hareketine çevirmeyi başarmıştı. Üstelik bunu yaygın olarak kullanılabilecek bir hale de getirmişti. Yani buhar makinesi artık çok farklı işler yapan makineleri örneğin dokuma tezgâhlarını, hatta gemileri ve trenleri çalıştırmak için de kullanılabilirdi. Oyle de oldu. Bu makine sayesinde sanayide önemli gelişmeler yaşandı. Sonradan bu gelişmelerin tümüne Sanayi Devrimi dendi. Buhar makinesini bulan James Watt da bu devrimi başlatan kişi olarak kabul edildi.

Ya, anladın mı şimdi?

O değil de, öyküdeki üç öğün yemekten payıma bir lokma bile düşmedi, ona yarıyorum ben!